

D•N

29/7 1948

Hets under jämmar

I en rad socialdemokratiska tidningar har ånyo klagats över den hårda tonen i oppositionspresen. Det är en beskyllning som återkommit med jämna mellanrum efter den nuvarande regeringens tillträde på sommaren 1945. Man ställer sin egen oskuld i kontrast till motståndarens ondskas.

En systematisk jämförelse mellan skilda tidningar bekräftar emellertid det intryck som varje flitig tidningsläsare rimligen måste få, nämligen att okvädinsorden och de grova anklagelserna är koncentrerade till den press som så oroligt jämrar sig över oppositionens kritik. Uttryck som snusk, förräderi, oärlighet, hysteri, humbug ingår normalt i regeringsorganets skrivsätt; om motståndarna och deras motiv brukas orden lögnare, inpiskade kanaler, bakdantare, sinnessvaga, svinaktiga osv. Tillnärmelsevis så förolämpande och kränkande ord används inte på andra håll (utom naturligtvis av nazister och kommunister, som här skall förbigås). Betecknande är att de ojämförligt grövsta saker som förekommit t. ex. i Dagens Nyheter om politiska motståndare är citat från uppgörelser mellan representanter för skilda socialistiska riktningar, såsom Per Albin Hansson och Z. Höglund. De står i en särklass i fråga om kränkningarnas anhopning och kraft.

Slående är att den socialdemokratiska pressen, icke minst huvudorganet, ständigt beskyller motståndarna för medveten och av ekonomiska fördelar betingad ohederlighet. I oändlighet varierar tanken att politiker och journalister inom de angräpnade partierna är "köpta", "legosoldater", "kapitalisttjänare". Som den enklaste och naturligaste sak i världen påstås att de talar och skriver mot bättre vetande för att förtjäna pengar. I nära samband härmed står två speciella propagandagrepp. Personer som utträtt ur det socialdemokratiska partiet betecknas som av privatintressen bestäm-

da förrädare (tänk er det orimliga att oppositionen på samma sätt skulle tala om exempelvis medlemmar i den nu sittande regeringen som förut tillhört andra partier). Enligt en närliggande metod säges publicister inom de största folkpartitidningarna vara köpta av Bonnier och Kreuger; genom att tala om Kreugerorgan, Bonnierorgan, Kreugerprofessor, Bonnierprofessor osv. vill man dessutom stimulera fördomar och känslor som det är politiskt och moraliskt omöjligt att öppet vädja till.

Denna skillnad mellan socialdemokratisk och oppositionell press skall här icke beklagas, endast konstateras. Av intresse är emellertid frågan hur den för socialismens representanter utmärkande tonen uppstått. I viss utsträckning är säkerligen även på denna punkt det marx-

istiska arvet av betydelse. Marx trodde på samhällets snart kommande uppdelning i kapitalister och proletärer. Denna orimliga föreställning ingick visserligen i en teori som med sin tro på den historiska nödvändigheten borde ha stämt till tolerans; Marx tog emellertid så energiskt "proletariatets" parti att han blev en av historiens främsta okvädare; särskilt anklagade han oavlätligt andra för att handla i ond tro. Både hans exempel och hans lära har påverkat socialismen. Då motståndarna betecknas som kapitalister och då de materiella och egoistiska motiven antas vara bestämmande för handlingen, ligger det nära till hands att tro, eller åtminstone att säga och skriva, att politiker och publicister av icke socialistisk bekännelse är kapitalistlakejer eller dylikt. Argumentationen blir också på detta sätt utomordentligt enkel. Hur mycket lättare är det inte att säga att motståndaren är köpt än att påvisa att han har fel.

Detta sätt att polemisera, känt från de äldsta socialistiska pro-

gramskrifterna, har småningom blivit en vana. Därmed följer att de nedsättande orden används utan reflexion och nästan utan avsikt. Kommunisterna begagnar uttrycken "kont-rarevolutionärer", "socialfascister", "galna hundar" osv. helt enkelt för att klargöra att de är av annan mening än de personer och riktningar som så betecknas. Socialdemokraterna använder ord som "köpt" och "kapitalistlakej" på ungefär samma sätt. Menade de allvar, borde detta uttrycks sätt medföra en vägran att ha något med dylika lymlar att göra, men orden har mist sin valör och används med samma slapphet och tanklöshet som många människor visar i sitt bruk av svordomar.

Då socialdemokraterna okvädar och samtidigt jämrar sig över kritik bör detta alltså icke uppfattas som skenhelighet eller ohederlighet. Riktigare uppfattar man deras beteende om det jämföres med ett fenomen som ofta möter i privatlivet: personer som i så hög grad vant sig vid att utan näpst uppträda oförskämt att de är helt omedvetna om sin särprägel och blir upprörda om de någon gång bemöts på samma sätt som de bemöter andra. Dylika personer är visserligen en pina för omgivningen, men på deras ärlighet och känsla av oskuld bör man icke tvivla.